

Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Liptovský Mikuláš

KRÍZOVY PLÁN OPATRENÍ COVID – 19

***Závazný postup pre poskytovateľov sociálnych služieb
v súvislosti s nebezpečenstvom šírenia infekcie spôsobenej koronavírusom
(COVID-19, SARS-CoV)***

Schválila: Mgr. Zuzana Šlauková

Vypracovala: Mgr. Margita Valková

Mgr. Mária Salaková

Platnosť dokumentu: ihneď - *záväzná* pre zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby Zariadenia pre seniorov a domova sociálnych služieb mesta Liptovský Mikuláš

Cieľ dokumentu: *koordinovaná informovanosť* v nadväznosti so záväznými prístupmi, postupmi, opatreniami a odporúčaniami vychádzajúcich z poznatkov a štandardných postupov Ministerstva zdravotníctva SR. Je ich však potrebné spájať s aktuálne zavádzanými opatreniami Ústredného krízového štábu a s vydanými usmerneniami Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, opatreniami a nariadeniami Úradu verejného zdravotníctva SR v súvislosti s nebezpečenstvom šírenia infekcie spôsobenej koronavírusom COVID-19 na zníženie paniky, prevenciu stresu u prijímateľov sociálnych služieb, príbuzných prijímateľov sociálnej služby, zamestnancov a manažmentu poskytovateľov sociálnych služieb.

Definícia vírusu COVID-19

Hlavným prameňom nákazy sú doteraz najmä pacienti s pneumóniou (zápalom pľúc) infikovaní vírusom SARS CoV. Prenos dýchacích aerosólov (kvapôčok) je hlavnou cestou prenosu a prenáša sa kontaktom človeka s človekom.

Inkubačná doba je od 2 - 14 dní. Z tohto dôvodu tí, ktorí boli vystavení stretnutiu s človekom so známym, t. j. potvrdeným prípadom COVID-19, majú byť bezodkladne izolovaní v domácom prostredí alebo priestoroch pobytového zariadenia sociálnych služieb (ktoré im nahrádza domáce prostredie) počas 14 dní od posledného kontaktu s chorou osobou, nakoľko sa v priebehu tohto obdobia môže u nich vyvinúť ochorenie s príznakmi (podľa usmernenia regionálneho hygienika miestne príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva, ďalej len „RÚVZ“). O kontakte s človekom so známym prípadom s potvrdeným ochorením COVID-19, ako aj o vývoji príznakov má telefonicky informovať pacient, rodina, resp. opatrovateľ / sestra alebo priamy nadriadený - vedúci zamestnanec u poskytovateľa sociálnych služieb ihneď príslušného ošetrojúceho t. j. všeobecného lekára (VLD, VLDD), pediatra klienta alebo regionálneho hygienika (RH) RÚVZ.

Spôsob prenosu: Nový koronavírus SARS-CoV-2 je respiračný vírus. K prenosu dochádza primárne kontaktom s infikovanou osobou, ktorá najmä pri hovorení, kašľaní a kýchaní šíri infekčné kvapôčky do svojho okolia. Prenos je možný aj predmetmi čerstvo kontaminovanými sekrétmi infikovaného človeka. Vírus sa podarilo izolovať zo vzoriek odobratých z dolných dýchacích ciest, ale aj zo sterov z nosohltana aj hrdla, v sére, krvi, v slinách, moči a stolici.

Prijímateľ sociálnej služby, ktorý prišiel do kontaktu s osobou, u ktorej bolo ochorenie COVID-19 potvrdené vyšetrením, môže byť bez príznakov tohto ochorenia (ale rizikový pre svoje okolie lebo je prenášač) alebo s príznakmi buď s ľahkou formou (môže zostať v domácej izolácii alebo v izolácii pobytového zariadenia sociálnych služieb, t.j. naďalej prijímať sociálnu službu) alebo so stredne ťažkou, či ťažkou formou môže byť hospitalizovaný v zdravotníckom zariadení po dobu minimálne 14 dní, ak lekár alebo RÚVZ neurčí inak sa bez problémov vrátiť do kolektívu.

Príznaky ochorenia

Aké príznaky sa môžu prejavíť v priebehu 14 dní od kontaktu s osobou s potvrdeným ochorením COVID-19 ?

- horúčka nad 38 stupňov Celzia (pozor! u starších a imunitne oslabených PSS môže telesná teplota zostať nízka, preto treba zvážiť aj iné príznaky a poradiť sa s lekárom),
- kašeľ,
- sťažené dýchanie (tzv. dýchavica, PSS nevie dokončiť nádych (ľudovo „nevie sa dodýchnuť“, prípadne má zrýchlené dýchanie),
- bolesť svalov.

Vo všeobecnosti môže táto infekcia spôsobiť závažnejšie príznaky u prijímateľov sociálnych služieb s oslabeným imunitným systémom,

- seniorov nad 70 rokov,
- prijímatelia sociálnej služby s chronickým ochorením (najmä: onkologické ochorenie, pľúcne ochorenie, srdcovo-cievne), PSS liečených imunosupresívnymi (imunitný systém potláčajúcimi) liekmi
- prijímatelia sociálnej služby so súčasne sa vyskytujúcimi viacerými ochoreniami u toho istého PSS - títo sú najviac náchylní na vývoj komplikácií, či už pri COVID-19 alebo sezónnej chrípke.

Pre preplnenosť nemocníc a ambulancií je vhodné PSS , ktorí majú iba mierne príznaky a vyšetrujúci lekár tak rozhodne, ponechať v domácej izolácii alebo v izolácii v zariadení sociálnych služieb pobytového typu, ak má pre takúto izoláciu z hľadiska skutkového stavu v konkrétnom čase konkrétne zariadenie vytvorené priestorové podmienky. Pravidelné konzultácie s lekárom a odbornými pracovníkmi RÚVZ zabezpečia správny manažment prijímateľa sociálnej služby aj v prípade zhoršenia jeho zdravotného stavu a prednostné ošetrovanie s prípadným prijatím do nemocnice za špeciálnych podmienok.

1. Prevencia šírenia infekcie COVID-19

V súčasnosti neexistuje vakcína proti COVID-19. Najlepším spôsobom, ako zabrániť nákaze, je vyhnúť sa stretnutiu s infikovaným človekom.

- Všeobecné zásady, ktoré pomáhajú zabrániť šíreniu respiračných vírusov: Zamestnanci by si mali umývať ruky:
  - o pred odchodom z domu,
  - o pri príchode do práce,
  - o po použití toalety,
  - o po prestávke a denných pracovných činnostiach,

- pred prípravou jedla a nápojov,
  - pred a po konzumácii jedla a nápojov, vrátane desiat,
  - pred odchodom z práce,
  - pri príchode domov,
  - po každom priamom kontakte s chorým alebo izolovaným PSS.
- Nepoužívať spoločné uteráky a predmety osobnej potreby.
  - Dodržiavať zásady dezinfekcie povrchov v zmysle prevádzkového poriadku a po každej činnosti, pri ktorej došlo ku ich kontaminácii a pravidelne vetrať uzatvorené priestory.
  - V zariadeniach sociálnych služieb je potrebné dodržiavať pravidlá prevencie a kontroly infekcií - pozri stránku ÚVZ SR (www.uvzsr.sk).
  - Zakázať návštevy v ZSS. Ani vo výnimočných prípadoch nepovoliť návštevy príbuzným, ktorí sa vrátili z rizikových oblastí alebo vykazujú známky respiračnej infekcie. Zdraví príbuzní, bez epidemiologickej anamnézy môžu mať povolené návštevy vo výnimočných prípadoch, ak sa jedná o paliatívneho PSS. O takejto návšteve musí byť vedený záznam a dodržané všeobecné preventívne opatrenia na zabránenie prenosu kvapôčkovej infekcie.

1.2 Represívne opatrenia (sekundárna prevencia) v prípade podozrenia na respiračnú infekciu

V prípade ochorenia je základnou prevenciou šírenia vírusu **izolácia chorého a jeho kontaktov** pred, ako aj po vypuknutí ochorenia v období jeho nákazlivosti (t. j. 14 dní resp. podľa usmernenia lekára).

- Osoby s akútnym respiračným ochorením by mali dodržiavať respiračnú hygienu - dodržať dostatočnú vzdialenosť od iných osôb, zakryť si ústa a nos vreckovkou alebo papierovým obrúskom (v prípade ak nemajú vreckovku kašľať a kýchať do rukáva - do lakťového zhybu, nie do rúk!).

2. Postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 u zamestnanca

Zamestnanec má povinnosť s ohľadom na platnú legislatívu Zákonníka práce zamestnávateľa informovať o tom, že sa vrátil on alebo jeho blízky príbuzný resp. blízka osoba z rizikovej oblasti zasiahnutej koronavírusom), alebo o tom, že v jeho domácnosti alebo blízkom okolí bol v priamom kontakte s osobou, ktorej bola zistená t. j. laboratórnym vyšetrením na ÚVZ SR potvrdená infekcia COVID-19 alebo je v izolácii pre podozrenie na infekciu a nie sú ešte výsledky vyšetrenia známe.

Zamestnávateľ je vzhľadom na povinnosť predchádzať rizikám z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci oprávnený vyzvať zamestnanca, aby sa podrobil vyšetreniu u všeobecného lekára (ktorého *má kontaktovať najskôr telefonicky* a podľa inštrukcií buď prísť na vyšetrenie alebo zostať v domácej

izolácii a pod.), popr. hygienika príslušného RÚVZ, najmä ak je dôvodné podozrenie na nebezpečenstvo vzhľadom k vykonávanej práci alebo má zamestnávateľ podozrenie, že zamestnanec nie je spôsobilý vykonávať prácu pre možnosť infekcie COVID-19. O prípadnom nariadení karantény t.j. izolácie, jej trvaní a ukončení rozhoduje príslušný RÚVZ a v tomto zmysle je povinný podať zamestnávateľovi na jeho žiadosť informáciu o tom, že zamestnancovi bola karanténa nariadená. V prípade, že je zamestnancovi nariadená karanténa, ide o prekážku v práci na strane zamestnanca, pri ktorej mu prislúcha náhrada mzdy alebo platu rovnako ako v prípade, keď je dočasne práce neschopný.

Vzhľadom na súčasne prebiehajúce aj iné ako COVID-19 respiračné ochorenia je vhodné odporučiť pre zamestnancov s príznakmi respiračnej infekcie nasledovné:

- zostať doma na lôžku,
- telefonicky konzultovať svojho ošetrojúceho lekára ohľadom správnej liečby a postupu pri prípadnom vyšetrení (telefonovať ešte pred príchodom do ambulancie a riadiť sa inštrukciou lekára),
- prijímať tekutiny a vitamíny,
- nebyť v priamom kontakte s PSS, ani zamestnancami zariadenia sociálnych služieb počas doby pretrvávania príznakov,
- zamestnanec sa môže vrátiť na pracovisko, ak nemá aspoň 3 dni po sebe známky respiračnej infekcie (pri nepotvrdení COVID-19) a pri známom ochorení COVID-19 až vtedy keď mu to umožní hygienik RÚVZ.

V prípade potvrdenia ochorenia COVID-19 u zamestnanca sociálnych služieb sú izolovaní všetci PSS, ktorí prišli s chorým zamestnancom do kontaktu, ak tak určí hygienik RÚVZ. V takom prípade vytvorí poskytovateľ sociálnych služieb v pobytových zariadeniach sociálnych služieb izoláciu v každej izbe, prípadne v celej obytnej jednotke, tzv. reprofilizuje budovu podľa odporúčaní príslušného regionálneho hygienika RÚVZ. Všetky priestory a povrchy, v ktorých sa chorý zamestnanec nachádzal, musia byť následne dôkladne dezinfikované za použitia dezinfekčného prostriedku podľa dezinfekčného plánu prevádzkového poriadku poskytovateľa sociálnych služieb a usmernenia pracovníka RÚVZ.

3. Postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 v zariadení poskytujúcom pobytovú sociálnu službu

Chorý PSS by mal použiť rúško alebo vreckovky, ktoré sú následne bezpečne uskladnené v špeciálnej nádobe označenej ako *biohazard (biologický odpad)* alebo aspoň v 2 vreciach a samostatnej nádobe pre zhromažďovanie biologického materiálu, ktorý sa má pravidelne vynášať za prísnych podmienok, ktoré nedovolia kontaminácii okolitého prostredia mimo izbu izolovaného klienta. Následne musí byť tento materiál zlikvidovaný podľa prevádzkového poriadku zariadenia, ktorý musí obsahovať postup zberu a likvidácie odpadkov z hľadiska ich charakteru (biologický, ostrý, komunálny a pod.). V takomto prípade sú zakázané návštevy, iba v špeciálnych prípadoch môže riaditeľ zariadenia povoliť návštevu chorého s rodinou, a to v prípade zlého psychického stavu PSS alebo, ak je PSS v terminálnom štádiu svojho života. Personál je vybavený jednorazovými pomôckami určenými pre prácu s podozrivým alebo s potvrdeným ochorením COVID-19, ktoré mu v prípade, že ich nemá, zabezpečia ich Štátne hmotné rezervy. Personál je

vzdelávaný podľa vnútorných predpisov poskytovateľa sociálnej služby a pokynov RÚVZ. Jednorazové pomôcky použité na ošetrovanie chorého PSS sú bezpečne likvidované ihneď po použití (vrátane papierových obrúskov použitých pri kašľaní, či fúkaní nosa). Ak nie sú k dispozícii jednorazové pomôcky určené pre prácu s COVID-19 a nemožno tak zaistiť dostatočnú ochranu personálu, musí byť PSS v spolupráci s RÚVZ-om odoslaný sanitkou vybavenou na prevoz infekčného pacienta do zdravotníckeho zariadenia a hospitalizovaný počas celej doby infekčnosti.

Na základe vyplnenia formulára o hlásení kontaktov môže byť nariadené izolovanie všetkých PSS, ktorí prišli s PSS do kontaktu, ak tak rozhodne miestne príslušný RÚVZ. V takom prípade sa poskytovateľ riadi odporúčaním RÚVZ.

V pobytových zariadeniach sociálnych služieb:

- dočasne **pozastaviť všetky** skupinové podujatia a skupinové aktivity
- je potrebné **zakázať pohyb PSS** zariadenia sociálnych služieb **mimo priestorov tohto zariadenia**
- odporúča sa zamestnancom po príchode do zariadenia **bezkontaktným teplomerom (infračerveným) zmerať telesnú teplotu** – pri zvýšenej teplote okamžite **zamestnanca poslať domov**
- striktno dodržiavať **zákaz návštev** (iba ak ide o prijímateľa sociálnej služby v terminálnej fáze ľudského života, z hľadiska etických princípov a za preventívnych opatrení, sa tento zákaz neuplatňuje).

4. Manipulácia s odpadmi

Všetok odpad, s ktorým bola osoba v styku, vrátane použitých vreckoviek, inkontinenčných podložiek a ďalších predmetov znečistených telesnými tekutinami, musí byť vložený do plastových vriec na odpad a zviazaný. Plastové vrecia, ktoré sú používané pre tento druh odpadu, musia mať maximálny objem 0,1 m³ a silu minimálne 0,1 mm. Ak takéto vrecia nie sú k dispozícii poskytovateľ sociálnej služby navrhne a písomne vypracuje postup, ktorý konzultuje s miestne príslušným RÚVZ. Tento odpad je povinnosť zatriediť do kategórie nebezpečný a v súlade s legislatívou s ním nakladať. V prípade, že poskytovateľ sociálnej služby disponuje dekontaminačným zariadením, odpad ukladá do vriec pre toto zariadenie a odpad dekontaminuje štandardným postupom.

5. Kontrolný list informačných a preventívnych opatrení u poskytovateľa sociálnej služby v súvislosti s infekciou COVID-19

V prípade výskytu infekcie v zariadení u PSS zabezpečíme izoláciu, karanténu, uzavretie lokality a postupujeme v súlade s nasledujúcimi opatreniami:

OPATRENIE

Manažment ZPS a DSS MLM má pravidelné stretnutia, operatívne reaguje na situáciu, kontroluje plnenie krízového plánu v prípravnej časti.

Manažment ZPS a DSS MLM určí interný krízový tím pre prípad vzniku karantény v zariadení a iných krízových udalostí. Podmienkou je osobná prítomnosť členov krízového štábu v čase krízy v zariadení.

Je vykonávaný denný monitoring vývoja situácie v SR a zahraničí. Sú sledované správy Úradu verejného zdravotníctva SR, MZ SR, MPSVR SR a sú zasielané vedúcim pracovníkom e-mailom.

Vypracovať systém komunikácie a informovanosti zamestnancov, rodinných príslušníkov a PSS s dôrazom na zníženie paniky, pripraviť si jasné vety jednoduchej a nestrašiacej komunikácie v prípade karantény, navrhnuť izolačné miestnosti, zhromaždiť kontakty na lekárov, RÚVZ, rodinných príslušníkov a blízke osoby, samosprávu, e-maily aj telefonické, zosumarizovať potreby PSS : napr. lieky, jednotlivé služby, aby sa mohli pohotovo odovzdať lekárom, hygienikom RÚVZ alebo záchranárom pri prevoze PSS do zdravotníckeho zariadenia.

V prípade potreby mať na viditeľnom mieste kontakt na príslušný RÚVZ a aj v prípade potreby konzultácie so žiadosťou o odporúčania postupu pre zariadenie.

Zamestnanci sú informovaní o spracovaní krízového plánu. Krízový plán nie je voľne kdispozícii na šírenie medzi zamestnancami z dôvodu zabránenia panike. Krízový plán tvorí podľa dostupných odporúčaní ÚVZ SR, RÚVZ a MZ SR krízový tím.

Komunikáciu s médiami vedie výhradne riaditeľka, či iný riaditeľom určený zamestnanec.

PSS sú informovaní o spracovaní krízového plánu prostredníctvom sociálnych pracovníkov, a to v adekvátnej forme.

Termín	Zodpovedá	Splnené
Denne o 08.00	Šlauková Valková Salaková	A
Denne 08.00	Šlauková Valková Salaková	A
Denne 08.00	Šlauková Valková Salaková	A
Priebežne	Valková Salaková	A
Denne	Valková Salaková	Vid' príloha
Hromadne oboznámiť so situáciou - ihneď	Valková Salaková	A
Podľa potreby	Riaditeľka	A
Denne	Salaková	A

OPATRENIE

Zamestnancom je vydaný pokyn o povinnosti informovania zamestnávateľa telefonicky v prípade (ich alebo ich rodinných príslušníkov alebo blízkych osôb) ciest do krajín s výskytom nákazy a musia sa riadiť podľa pokynov RÚVZ.

Zamestnancom krízového štábu sa odporúča mať k dispozícii telefóny prepojené pomocou skupinovej komunikácie napr. cez WhatsApp. Vzájomná komunikácia má byť cvične odskúšaná.

Je vykonané vzdelávanie personálu o povahe vírusu a zopakované pravidlá respiračnej hygieny a hygieny rúk ako aj dôkladná dezinfekcia prostredia vrátane kľučiek na dverách a toaliet (používajú sa bežne odporúčané prostriedky pokiaľ nie je karanténa - v takom prípade prehodnotí použitie prostriedkov RÚVZ, dovedy sa postupuje štandardne).

Termín	Zodpovedá	Splnené
Ihneď	Šlauková Valková	A
Ihneď	Valková Salaková	A
Ihneď	Valková	A

Organizácia zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

OPATRENIE

Je pripravený zoznam zamestnancov s telefónnymi číslami (so súhlasom zamestnanca), ktorí vyjadrili ochotu v prípade karantény zariadení zotrvať v krízovej službe (t. j. nepretržitý pobyt v uzavretom objekte 24/7). Prostredníctvom zoznamu sa zabezpečí ich včasné informovanie o odporúčaniach pre krízový pobyt v zariadení.

Nie je potrebné zháňať zdravotnícky materiál, rúška, objednávať respirátory, ochranné okuliare, rukavice a pod. V prípade karantény bude toto zabezpečené príslušným RÚVZ. (Poznámka: manažment ani zamestnanci nemajú podliehať panike a stresu pre zabezpečenie týchto prostriedkov). Urobte iba zoznam v súčasnosti dostupného zdravotníckeho a dezinfekčného materiálu.

Je spracovaný plán tzv. reprofilizácie lôžok v zariadení t.j. vytvorenia izieb, miest, oddelenia pre izoláciu pre prípad nariadenia rozsiahlejšej izolácie v zariadení. Toto bude koordinované RÚVZ-om, ak taká situácia nastane. Krízový tím si pripraví iba plán prechodného preskupenia PSS a vytvorenia minimálne 2 tzv.izolačných miestností so samostatným WC, prípadne kúpeľňou (ak to je možné).

Termín	Zodpovedá	Splnené
Ihneď	Salaková	A
Ihneď	Valková	A
Priebežne	Valková Salaková	A

Organizácia obslužných prevádzok

OPATRENIE

Je zostavený týždenný jedálny lístok s maximálnym podielom trvanlivých surovín.

Pokiaľ dôjde k výpadku technických služieb, je určené miesto, kde bude odpad uskladnený a ako bude označený.

Termín	Zodpovedá	Splnené
Ihneď	Šlauková Valková Salaková	A
Ihneď	Šlauková Valková	A

Organizácia starostlivosti o zamestnancov a ďalšie osoby podieľajúce sa na starostlivosti

OPATRENIE

Zoznam vybavenia, ktoré zamestnanci musia mať so sebou pre prípad vyhlásenia karantény a povolania do zariadenia ku krízovej službe (napr. karimatka, spací vak, základné lieky pre svoju potrebu, oblečenie na výmenu atď.) A zamestnanci sú o ňom informovaní.

Zoznam psychologických intervencií pre upokojenie PSS, ich rodín a zamestnancov. Vhodný je nácvik vedený sociálnym pracovníkom alebo psychológom alebo iným povereným pracovníkom tzv. copingových stratégií zvládania stresu a zopakovanie si základných vedomostí a informácií z krízovej intervencie. Všetci zamestnanci by mali prejsť preverením ovládania základných stratégií.

Termín	Zodpovedá	Splnené
Ihneď	Salaková	A
Ihneď	Salaková	A

Konkrétne rozpracovaný krízový plán podľa jednotlivých fáz je v internom predpise - KRÍZOVÝ PLÁN V SÚVISLOSTI S PANDÉMIOU COVID –19

Príloha č. 1

Zoznam call centier RÚVZ

Call centrá na Regionálne úrady verejného zdravotníctva: všeobecné: +421800221234

- Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky - 0917 222 682
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici - 0918 659 580
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave - 0917 426 075
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre - 0948 495 915
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave - 0905 903 053
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne - 0911 763 203
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach - 0918 389 841
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove - 0911 908 823
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline - 0905 342 812

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom
Mikuláši 0904 236 996, 0903 441 095

Ul. Štúrova 36

031 80 Liptovský Mikuláš

tel.č. 044/5623 451

fax 044/5523 455

e-mail lm.sekretariat@uvzsr.sk

web www.ruvzlm.sk